

OMLADINA

Glasiló narodno-radikalnega dijaštva.

Izhaja enkrat na mesec ter stane za celo leto K 4.—; za dijake K 2'40; posamezna številka 40 vin. — **Dopisi** naj se blagovole pošiljati uredništvu najkasneje do 20. vsakega meseca v Ljubljano na Strmo pot št. 4. — Le frankovana pisma se prejemajo. — **Upravništvo** je v tiskarni J. Blasnika naslednikov v Ljubljani, Breg št. 12.

Leto I.

Ljubljana, meseca oktobra 1904.

Štev. 7.

Vsebina: Uvodnik. — Jugoslovanski dijaški kongres v Beogradu. — Ob koncu prve sezije. — Stariši, otroci in postava. — Listek.

Ljubljana, 1. vinoloka 1904.

Program dela dijaštva zbran v par točkah bi se imel glasiti tako: 1. dijak proučuj vestno stroko, ki si jo je izbral, 2. dijak si ima širiti svojo splošno naobrazbo. Paziti ima, da ne zaostane splošna izobrazba v niharmonskem razmerju z strokovno. Splošno naobraževanje se sicer nadaljuje do konca življenja, vendar je v tem neprestanem napredovanju in pridobivanju novega znanja, nazorov in vzorov dijaška doba oni čas, v katerem sprejemamo največ in najodličnejših dojmov, ki razvijajo in utrjujejo svetovni nazor; 3. dijak se pripravljaj na uradno in socialno delo, dajajoč svoji izobrazbi praktično smer; 4. dijak delaj že v svojem narodu. Ni na svetu merila starosti in izobrazbe, ki bi zaznamovalo čas, v katerem postane kdo sposoben za prakso. Predmet pa, ki si ga kdo izbere, da ž njim posredno ali neposredno skuša izboljšati stanje svojemu rojaku, naj bo o pravem razmerju z njegovo splošno in strokovno izobrazbo; 5. dijak kot pripadnik stanu z izredno vajno nalogo, a slabim položajem — mora zastaviti svoje sile, da pomore svojemu stanu in z njim posamezniku do splošno-, predvsem pa gmotno-boljšega položaja.

Ako nočejo biti dijaške organizacije le kraji zabave, kjer dijak pozablja na svoje smotre, mora biti življenje v njih tako uravnano, da se izpolnjuje gorenji program dela. V koliki meri se to vrši, to je merilo vrednosti in kakovosti društva. Izrekli smo se za pozitivno delo. Storili smo to z ozirom na naše negativizma polne slovenske javne razmere. Izrekli smo si to kot življensko načelo za delo. Načelo pozitivnega dela se uresničuj že v akademskem društvu. Spešenje zgoraj naštetih nalog slov. dijaštva, to je pozitivno delo slovenskih dijaških društev.

Naše akademske organizacije so ali stalne po vseučiliških mestih ali ferijalne v domovini. Bistveno ni med njimi razločka, obojni program dela je jednak. Vsled raztresenja dijaštva po vseh krajih domovine in njegovega neposrednjega stika z narodom v počitnicah pade težišče dela ferijalnih društev v prakso, stalnih pa v podporo splošnega naobraževanja in teoretične priprave na bodoče delo. S pričujočim mesecem začnejo akademična društva po vseučiliških mestih svoje delo, ki je ravno v prvem tečaju najživahnejše.

Uvodoma smo med dijaškimi nalogami imenovali strokovno izobrazbo na prvem mestu. Izobrazbo v svoji stroki si dobiva akademik v šoli. Akad. društva mu naravno v tem pogledu, če nimajo jako bogate knjižnice, mnogo nuditi ne morejo. Videli smo že klube pravnikov, ki so razpravljali strokovna vprašanja, tako tudi tehnike in agronome, filozofi so skupno prevajali klasike. Bodoči profesorji se dogovarjajo v klubu, kako si mislijo svoj bodoči stan, da ne zapadejo v iste hibe, ki jih zdaj grajajo na svojih nekdanjih učiteljih. Taki strokovni klubi so odvisni od slučaja, če se najdejo zanje primerni ljudje. Kar je pa najmanj in bi moral poskrbeti v vsakem akademskem društvu odbor, je, da skuša slovenskemu dijaku s predavanji v terminologiji vseh znanstvenih strok vsaj deloma nadomestiti tisto škodo, ki mu nastaja iz učenja v nemškem jeziku.

Glavna naloga akademskih društev pa je spešenje splošne izobrazbe dijaka in usposabljanje istega, da jo zna v praksi izrabiti. Sredstva, ki jih imajo naša društva niso sicer bogata, vendar izborna, ako se najdejo zmožni ljudje. Pomen knjižnice in čitalnice je vsakemu jasen. Želeti je le, da se te dve instituciji ne izpopolnjujeta slučajno, ampak po nekem premišljenem osobito na moderne socijalne potrebe se ozirajočem sistemu. Knjižnice in čitalnice se imajo modernizovati z revijami in deli socijološke vsebine. Tu žalibog vselej blagajna dela opozicijo. »Slovenija« n. pr. se že 2 leti muči modernizovati svojo lepo knjižnico in poskrbeti v čitalnici za par modernih revij. Pa kaj, ko so finance takoj z ravnotežja! Zato naj bi prošnje za podporo našli umevajočih dobrotnikov! — Med izobraževalnim sredstvi akad. društev so znameniti izleti s poučnim namenom. Ako nas je že usoda zanesla v tujino, izrabimo dobro stran te neizogibne potrebe. Akad. društva imajo po načrtu svojim članom posredovati vse tisto, kar je posameznik prezrl ali pa mu je težko dostopno. Izleti v muzeje, tvornice, navodilo k uporabi izobraževalnih sredstev oseb, knjižnic — to mora nuditi delavno akad. društvo članom. — Splošno izobrazbo dvigamo s predavanji in debatami na občnih zborih in v klubih.

Naloga klubov navadno ni podajati strokovne izobrazbe; tudi če se imenuje klub »gospodarski«, tista izobrazba, ki se jo v njem more dobiti ni strokovno-gospodarska. Danes mora vsak nekaj vedeti o posojilništvu, o borzi, bankah, o združništvu itd. Ako se klubu posreči člane navesti, da posežejo po knjigah te vsebine, pa je dosegel svoj namen. »Slovenija« loči politično-izobraževalni, gospodarski in ljudskoizobraževalni klub. Konstatovalo se pa je, da vidiš v vseh treh klubih iste obraze. Kar se tu podeljuje, mora vsakdo vedeti, zato so oni delavni tovariši sedeli v vseh klubih.

Ločitev v 3 klube je opravičena le v toliko, da se ne pozabi ali ne zanemarja jedne stroke. — Predavanje ima največji pomen za predavatelja samega. Zato: čim več predavanj, tem bolje! Kritika je znak, da so predavatelja umeli. Ako mu niso mogli slediti se konča predavanje navadno brez vprašanj in debate. V klubih se nauči akademik izražati v govoru tekoče svoje misli, v govoru se začne učiti logično misliti, uči se podeljevati bližnjemu svojo idejo, uči se ž njim primernege vedenja — zdi se mi, da najkrajše orišem posledico tega izobraženja po akad. društvih: človek postaja praktično družaben v duševnem smislu te besede.

Neposredna priprava na prakso je v klubu za ljudsko izobrazbo. Tu se neprenehoma predeluje predavateljska in knjižniška teorija, z vzornimi ljudskimi predavanji se pripravljamo na bodočo predavateljsko dobo, ki bo napočila v doglednem času. Tu se predeluje in prestavlja na slovenska tla, kar smo zasledili pri tujcih: Našim praškim kolegom pripade velika naloga, posredovati ves češki napredek k nam, da doidemo česko dijaštvo. Na Dunaju so nam vse nemške, pa tudi česke pridobitve na razpolago. Našim graškim kolegom, ki si še-le pripravljajo ognjišče, pripade slična naloga. O njihovem bodočem društvu, ki je blizu slovenskega ozemlja in ima celi Štajer za delokrog, ni izključeno, da bi mogli delati med letom, posebno o počitnicah, že praktično!

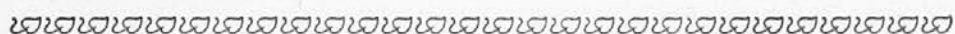
Dokazovanja, da je socialno vprašanje dijaštva pereče, nam ni treba. Danes povemo lahko, da nam je površna anketa dognala, da okrog 80% slovenskega dijaštva živi popolnoma ali deloma od podpor. Na Českem je takih tovarišev 30%, pa se dijaštvo živahno in z uspehom poganja za odpomoč. Naša akademična društva morajo natanko preiskati in odkriti stanje slovenskih dijakov. Tu ni strankarskega razločka, nadejamo se, da bo ponovna inicijativa »Slovenije« našla zrelo dijaštvo. Oni dan je »Slovenec« — upamo, da ne iz dijaškega peresa — pozivljaj, da se podpira izključno le klerikalno dijaštvo. Upamo, da bodo edine vse tri današnje struje v slovenskem dijaštvu v tem, da socialno vprašanje dijaštva po svoji ekonomski strani ne pozna strankarstva. Koliko nas je podpirancev? Koliko dobivamo? Kdo podpira? Kako podpira? Kako stanujemo, kako se hranimo? Koliko jih pripada posameznim strokam? Kakšne so šanse stanov? Koliko se nas v tujini izgubi? Zakaj? Ta vprašanja niso ne radikalna, ne liberalna, ne klerikalna. Previsoko častimo svoj stan, da bi mogli domnevati, da se morajo najti v njem podle duše in nizkotne propalice, ki bi spravliale v tesno zvezo prepričanje in denar! — Ako akademična društva skupno izvrše veliko delo preiskanja socialnega vprašanja slovenskega dijaštva, ki naj dobi v dijaški razstavi plastično, vsem Slovencem vidno sliko, potem se morajo vremena dijaštvu zjasniti.

Poleg teh del si more najti vsako akad. društvo ali skupine v njem različnih delokrogov: V Gradcu in na Dunaju moremo med slov. priseljenci praktično-socialno delati. Slovanska vzajemnost se seli iz krokarskih stolov

v predavateljsko dvorano. Radikalno dijaštvo izdeluje almanah in vzorni vodnik za ljudske knjižnice itd.

Morda bo kdo na prvi pogled mnenja, da presega moči akad. društva tu obrazloženo delo. »Slovenija« je dokazala, da je možno vse to izvesti. Speče sile se zbude k delu.

Temeljni dijaški princip je: uči in izobražaj se. Napredni ljudje vsi priznajo, da raziskujoči učenec ne sme biti vezan po predsodkih. Izobražujoči se dijak, ki svoj svetovni nazor še sestavlja, ne sme imeti predsodkov, ko se izobraža politično in gospodarsko. Zato so tudi ona društva, ki se »Slovenijo« na čelu stoje izven političnih strank, edino primerna torišča za svobodni razvoj in napredek celega dijaštva in vsakega posameznika.

Jugoslovanski dijaški kongres v Beogradu.

Medsebojno razmerje jugoslovanskih narodov je premenilo svoje lice v zadnjih dveh letih na ugodno stran. Pomiril se je spor med Hrvati in Srbi, ki je izbruhnil še pred dvema letoma v Zagrebu nasilno. Ravno dogodki v Zagrebu so vplivali iztrezujoče, gibanje proti Khuenu pa je bilo povod, da so si Srbi in Hrvati podali roko. Stare velikohrvatske in velikosrbske struje stopajo bolj in bolj v ozadje. — Še ni minilo 20 let, kar se je posrečilo avstro-ogrski politiki zanetiti srbsko-bolgarski spor do krvave vojne. Danes se je začelo že utrjevati prijateljstvo med tema narodoma. Pereče vprašanje o neosvobojenih krajih, pred vsem o spornem jabolku — Makedoniji je danes v teoriji rešeno. Poprej sta oba zahtevala neosvobojeno zemljo zase, danes pa je razširila akademska omladina idejo avtonomne Makedonije, ki naj vstopi kot samostojen del v jugoslovansko federacijo. Ideja samouprave je rešilna povsod, kjer se jugoslovanski narodi ne morejo složiti, (tako tudi v bosanskem vprašanju). Kdor le malo pozna razmere med vshodnimi Jugoslovani, prizna, da je pot do ujedinjenja morala iti preko političnih vprašanj. Omladina se jih je morala lotiti, če je hotela zbližanju dati trajno podlago. Nam Slovencem ni bilo treba političnih garancij, da smo iskreni Jugoslovani, za nas ni bilo rešiti nobenih ovir. Kakor smo obžalovali nekdanje medсловanske spore in skušali pomirjevati, toliko veselejši smo stopali pretečene dni v Beograd ob boku — Hrvatov in Bolgarov.

Srbi so dali inicijativo kongresu jugoslovanskih omladin v času, ko so praznovali stoletnico prvega ustanka. Spominu srbskih junakov je bil posvečen prvi dan beograjskih slovesnosti. Dne 18. kimovca se je vršila v prisotnosti okrog 1000 oseb iz vseh slojev slavnostna seja »Pobratimstva«. Jedro seje je bilo predavanje Nikole Antulića o srbskem ustanku in njegovih posledicah. Slavnostni seji je sledila otvoritev prve jugoslovanske umetniške razstave, ki je prekrasen sad dela dijaštva za kulturno zbližanje

Jugoslovanov. Drugi dan se je pričel kongres, ki mu je bil izvoljen predsednikom Slovenec Gregor Žerjav, podpredsedniki pa Hrvat Henrik Krizman, Srb Ljubo Jovanović in Bolgar Georgij Georgijev. Dnevni red so bila v prvi vrsti predavanja o kulturnem in socialnoekonomskem stanju posameznih narodov.

Prvi Jugoslovanski dijaški kongres ni smel in ni mogel prekoračiti v mnogem mej informativne metode. Predavanja seveda ne morejo podati niti onim, ki so bili prisotni, natančne slike in poznanja, a dati imajo impulz in navodilo prisotnim, da prouče razmere natančneje in to znanje podele neprisotnim. Da se to izvede sigurneje, je bilo treba začeti prve korake do organizacije, njej pa podati v obliki resolucij temeljni program.

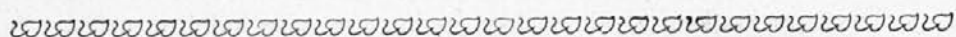
Prvi dan kongresa so izpolnila kulturna predavanja. Za Bolgare je predaval Čelengirov, za Hrvate Derkos, ki sta stavila težišče predavanja v razlago slovstva, za Srbe Smiljanić, za Slovence Janko Pretnar, ki je orisal po kratkem zgodovinskem uvodu vse naše kulturne naprave in stremjenja: popisal naše šolstvo od koroških ljudskih šol do univerze, naše čitalništvo, pevska društva, ljudsko izobraževalno gibanje, sokolstvo, planinstvo, naš politični položaj, strankarstvo itd. Njegovo predavanje je najbolje odgovarjalo intencijam kongresa. Nato se je sprejela resolucija: »Srpska, bugarska, hrvatska i slovenačka omladina, sakupljena na svom prvom kongresu, izjavljaju jednodušno, da smatraju rad oko kulturnog jedinstva svih južnih Slavena svojim najprečim narodnim poslom i pozivlju sve jugoslavenske prosvetne inštitucije, književnike in umetnike, da svoje delovanje stave na široki i plodonosni osnov kulturne uzajemnosti i jedinstva južnih Slavena.« Resolucija le konstatira jednodušno prepričanje dijaštva, iz te podlage izbrana organizacija naj pa išče potov do pospešenja za korakoma se izvajajoče zблиževanje.

Že drugi dan je mogel predsednik javiti, da so se ujediniili književniki in umetniki izdajati vsako leto jugoslovanski almanah, ki naj se polagoma razvije v revijo in prirediti vsako leto umetniško razstavo v jednom glavnih mest »Jugoslavije«. Dijaška organizacija ima vzdrževati vezi med dijaštvom, uplivati, da delajo akademska društva v istem smislu, pripravljati prihodnji kongres: biti ima nekak informativen biro. Izrazila se je n. pr. večkrat želja, da se vstvari mesto, kjer je mogoče poizvedovati o slovenskih literarnih proizvodih, kje in s kakimi pogoji si jih je možno nabaviti, posredovati članke za liste itd. Organizacija pa ima tudi samostojne naloge: slovenski oddelek n. pr. namerava najprej izdati popularno azbuko s primeri. Na ta način se bo našlo mnogo čisto realnih potov k zблиžanju.

Drugi dan je bil namenjen gospodarskim predavanjem. V imenu Bolgarov je predaval Mihajčev, za Srbe Jovanović, za Hrvate Benigar, za Slovence Žerjav, ki je iz zemljepisnega položaja s posebnim ozirom na Trst označil, kaj so Slovenci v gospodarskem oziru med Jugoslovani, pojasnil socialno razdelbo Slovencev, vzroke propadanja kmetskega stanu, emigracijo, prehod v industrijalizem, kreditne razmere, združništvo, gospodarsko šolstvo

itd.*) Sprejela se je tudi resolucija, ki opozarja na važnost gospodarske emancipacije Jugoslovanov. Omladina žal v gospodarskem pogledu ne more toliko izvršiti kot na kulturnem polju. Pri svojem ekonomskem izobraževanju naj se vselej ozira na možnost gospodarskega ujedinjenja Jugoslovanov. Morda čas ni daleč, ko se more razširiti razstava na gospodarsko stran.

O prvem jugoslovanskem dijaškem kongresu moremo mirno reči, da je presegel vsa pričakovanja. Udeleževalo se ga je vselej 600—1000 oseb. Oduševljenja ni manjkalo. Vendar so bile razprave vseskoz stvarne. Navdušenje samo na sebi ni nič slabega, da mu le sledi delo. Zdi se nam, da upravičeno trdimo, da smo dobo kričavega oduševljenja že prestali. Zbližanje umetnosti in književnikov in mnogi lepi izvršljivi načrti so temu dokaz. »Preko rieči na posao!«

Ob koncu prve sezije.

V 4. številki »Omladine« je bil načrtan program »Prosvete«. Od ustanovitve sta pretekla dva in pol meseca. Društvo zaključuje svoje prvo dobo delovanja. Naša naloga je, da tudi s »Prosveto« obračunamo in posebno dobro premotrimo, v koliko je realizovala stavljeni si program.

Za najvažnejše delovanje je smatrala »Prosveta« izobraževalno delo dijaštva samega. V to svrhu je položila temelj društveni knjižnici. Da bi ji dostajalo sredstev, bi imela že danes harmonično knjižnico, ki bi obsegala glavne knjige vseh ved. Na ta način bi se z malo, a celotno literaturo dala prilika vsakemu dijaku seznaniti se z vsemi vejicami splošne izobrazbe. »Prosveta« je skrbela, da se dijaštvo kar najbolj upelje v praktično delovanje.

Zunanji člani in tudi drugi dijaki so dobili uprašalne pole krajepisnih imen, ki jih je izdala »Matica Slovenska«. Ni še vse gradivo vposlano, vendar je večina tovarišev poročala, da ima zbranega mnogo narodnega blaga. Centrala je tudi sicer skušala biti kar v najbolj ozki zvezi z zunanjimi člani. Razposlala jim je vsakemu po 1000 narodnih kolekov v razpečavanje. Dijakom je v celoti razposlala 105.379 kolkov in od teh je že do danes razpečanih 59.119 t. j. za 1182:38 K. Vsak član je dobil tudi enketno polo v svrhu raziskavanja slovenskih čitalnic, bralnih društev in knjižnic. To delo se je naložilo deloma v vajo, deloma pa da bi se dognalo, v koliko bi nam ti izobraževalni zavodi mogli služiti kot podlaga moderne izobraževalne organizacije. Člani izven centrale so imeli nalogo, nabirati knjige za potujoče knjižnice. Nekateri so bili v tem oziru jako delavni in prejelo se je izven Ljubljane 591 knjig.

*) O ostalih referatih prinesemo polagoma obširnejša poročila. Smer slovenskih referatov smo danes označili s par besedami, ker so slovenski časniki o njih tako čudno poročali, da si je o njih moral vsakdo napraviti napačno mnenje.

Tudi v centrali sami se je skrbelo najpoprej za izobrazbo dijaštva. Priredilo je društvo več predavanj in nekaj poučnih izletov. Tudi so se člani vadili v statističnem delu. Predelavali so zapisnik izposojenih knjig šišenske čitalnice za 20 let nazaj največ radi tega, da bi se izvedelo, katere knjige ljudstvo največ čita, a tudi radi tega, da bi se dognalo kedaj, kako in v kaki meri se uporablja knjižnica. Delo še ni skončano, vendar so diagrami, izvršeni na podlagi dobljenih števil, jako zanimivi. Člani so v centrali poleg tega prirejevali večje zemljevide, ki bodo služili za podlago nadaljnjemu statističnemu delovanju. Največ dela pa je bilo s sortiranjem in urejevanjem potujočih knjižnic. Knjig so dosedaj dobrotniki vposlali: 1240. Najdragocenejša darila so poslali gg.: prof. Hauptmann, prof. Svetič, Ivan Resman, »Matica Slovenska«, Drachsler z Kamnika, gg. dr. Bežek-ova in Žerjav-ova, phil. Milan Korun, phil. P. Grošelj, pisatelj Kostanjevec, gđč. Marija Uršič v Medvodah, Narodna tiskarna, Schwentner založnik, abit. Ciril Premrl in phil. Fr. Kuster. Žalibog je bilo od vseh knjig dosedaj uporabnih za potujoče knjižnice le kakih 300. Knjige družbe sv. Mohorja, ki tvorijo večino daril so — kakor se je v dosedanjih knjižnicah izkazalo — na Kranjskem večinoma neuporabne. »Matične knjige« so se tudi v obilici nabrale. Letopisi, zborniki in druga znanstvena dela, ki niso godne za prvotne potujoče knjižnice, se bodo vporabila deloma pozneje, deloma so namenjena centralni ljubljanski knjižnici. Glede daril naj bi pri darovalcih prodrlo prepričanje, da je boljše, da se daruje samo ena dobra knjiga kot pa 100 neporabnih! Odbranih 300 knjig je vezala tvrdka Bonač, v trpežno črno platno. Vezava jedne knjige stane povprečno 70 vin. Vezane knjige se nato porazdele v štiri oddelke: mladinske spise (5 %), leposlovje (70 %), poučni spisi (20 %) in pesmi (5 %). Po tem odstotnem razmerju izbranih kakih 60 knjig v nalašč zato pripravljeno praktični omarici tvori — potujočo knjižnico »Prosvete«.

Iz navedenega razvidimo, da dijaška samoizbrazba ali bolje dijaške samoizbrazne vaje prehajajo nevede v delokrog izvendijaškega dela. Ta prehod se nam zdi čisto naraven. Sebe izobrazujoč se dijak, ne sme in ne more postaviti — vsaj slovenski ne — stene med seboj in med ljudstvom, ampak je tudi dolžan, da to, kar se sam nauči, podeli svojim rojakom! Ne bomo omenjali, koliko lahko posameznik upliva na svojce, ako s pridom porabi počitnice in zna zastaviti svoje zmožne moči. Omenjamo pa, da je »Prosveta« v svrhu širjenja izobrazbe med slovenskim ljudstvom ustanovila dosedaj 3 potujoče knjižnice in sicer v Domžalah (56), Jesenicah (65) in Žireh (60) knjig). Četrta se odpre — še te dni v Ljubljani — morda v vojašnici. Z otvoritvijo na Jesenicah in Domžalah je bilo združeno predavanje, gledališka igra: oddelek »Desetega brata«, odnosno »Nemški ne znajo«. Razume se, da je krasen moralen uspeh, videti ravno v teh narodno ekspaniranih krajih novo zagvozdo proti potujčujecemu elementu. Tudi v središču je društvo deloma skrbelo za pouk širših slojev in to s prirejenimi predavanji. V sledečem podajamo statističen pregled vseh »Prosvetinih« predavanj in izletov:

Z. št.	Dne	Kraj	Naslov	Predavatelj	šr. udel.	Udeleženci po stanu	Pripomnja
1	26./3.	Ljubljana	O pomenu ljudske izobr.	jur. G. Žerjav	45	dijaki	ust. shod „Prosv!
2	26./3.	«	O narodnih knjižnicah .	vet. Ribnikar	70	»	» » »
3	26./3.	«	O narodnem delu češkega dijaštva				
4	26./3.	«	O nalogah »Prosvete« .	phil. Lah	70	»	» » »
5	15./3.	«	Poljudno delo češkega dijaštva	jur. Kuhelj	70	»	» » »
6	15./3.	«	Poljudno delo polskega dijaštva	teh. Dvořák	75	»	» obč. zb. »
7	15./3.	«	O sokolstvu	phil. Grabowski	75	»	» » » »
8	25./7.	«	Kozmologija	dr. Ravnikar	75	»	» » » »
9	26./7.	«	Geologija in paleontologija		30		
10	27./7.	«	Biologija in mikroskopija	phil.	40	»	predavanja na osebna vabila
11	28./7.	«		P. Grošelj	35		
12	29./7.	«	Descendenčni nauk . .		30		
13	30./7.	«	Bebel, Zigler, Nietzsche		45		
14	1./8.	«			40		
15	8./9.	Domžale	O pomenu knjižnice in čitanja knjig	vet. Ribnikar	300	razni	ob отв. I. pot. knj.
16	11./9.	Jesenice	Slovenska knjiga	phil. Pretnar	160	delavci, intel.	» » II. » »
17	22./9.	Ljubljana	O krvnem sistemu in o krvi		110	dijaki, ženske	predavanja brez oznanila s plakati
18	24./9.	«			95	» »	
19	28./9.	«		med. R. Kobal	70	» »	
20	2./10.	«	O »Prosveti«	jur. Žerjav	200	razni	prij. več. „Prosv!
I	1./8.	«	C. kr. predilnica		30	dijaki	Izleti ob počitnicah
II	3./8.	«	C. kr. tobačna tovarna .		30	»	
III	4./8.	«	Koslerjeva pivovarna .		35	»	

Ako razmotrino delovanje »Prosvete«, pridemo do sledečih zaključkov:

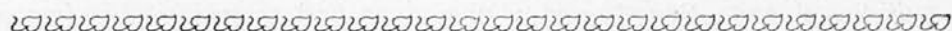
1.) »Prosveta« je dokazala opravičenost obstoja. Ni se društvo le ustanovilo, ampak postalo je hipoma močan kulturni faktor na Kranjskem. 2.) »Prosveta« je dokazala, da je tudi dijaštvo že kot tako sposobno za poljudno delo. Kjer je delovanje akademikov brezuspešno, sploh ni dela, ali je pa isto slabo organizirano. 3.) »Prosveta« je dokazala, da se dado tudi pri nas snovati narodne knjižnice. Izpodbila je predsodke in napačne nazore, ki so jih imeli že glede snovanja samega tudi odlični Slovenci. 4.) »Prosveta« je s predavanji uvidela, da je naše ljudstvo jako sprejemljivo za pouk. Osebito dijaštvo — srednješolci predvsem — se zelo zanima za predavanje. Ako bi se slovenskim srednješolcem že od nekdaj nudila predavanja, bi bilo danes več slovenske inteligence — v pravem pomenu besede — in bilo bi akademično dijaštvo v celoti drugače naklonjeno dobrim in pametnim stvarim, kot pa je danes.

Še nekaj moramo omeniti. »Prosveta« je vsvetela sama iz sebe. Nikogar ni še do danes naprosila za denarno podporo. Tudi stoji na edino pravem principu, da mora društvo najprej dokazati, da je bilo

potrebno in dokazati, da je vredno podpore, potem šele je moralno opravičeno prositi podpore. Zbog tega šteje danes »Prosveta« največ podpornikov radi darovanih knjig, ki smo jih že zgoraj imenovali. Vendar ima že društvo danes 2 podporna člana radi podpornine in to sta g. dr. Karol Triller (30 K) in g. Ivan Resman (10 K) ki sta sama iz sebe priskočila društvu na pomoč.

Dosedaj se je »Prosveta« tudi že marsikaj naučila. Lahko se trdi, da ni bila v nadah nikjer varana, da so bili njeni uspehi vsikdar nad pričakovanje krasni. Vendar pa se ji odpira danes še celo morje potrebnega izpopolnjevanja. Pretresimo samo prašanje glede predavanj le površno. Edinole po vsebini celotni cikli predavanj so trajne vrednosti, posamezna po vsebini različna predavanja le mimogredoče. Za ljudska predavanja je neobhodno potrebno bogastvo raziskovalnega gradiva. Odbor »Prosvete« je radi tega sklenil prirediti o Božiču vsaj 2 cikla predavanj. Eno je že prevzel društveni podpredsednik tov. P. Grošelj, in sicer ciklus naravoznanskih predavanj. Tedaj se bodo preskrbeli preparati tudi z Dunaja in društvo nabavi — če le možno — skioptikon. »Prosveta« hoče torej iz skromnih društvenih prostorov, kjer so se vršila prva predavanja, skozi Merkurjevo dvorano, kjer so se vršile širše razprave, v Mestni dom! Božična ciklična predavanja pa bodo zopet le predstadij »univerznim kurzom«, katere kani uvesti »Prosveta« v malem slogu na Slovenskem in ž njimi mej drugim tudi dokazati, da smo Slovenci za univerzo sposoben narod.

O Božiču se otvori — ako podpre »Prosveto« ljubljanski mestni zastop — ljudska javna čitalnica v Ljubljani. Ž njo pa se zasnuje tudi podlaga za veliko centralno knjižnico.

Dermota:

Stariši, otroci in postava.

Redkokje je potrebnejše, da se pokažejo pravice otrok do starišev in dolžnosti starišev do otrok, nego na Slovenskem, in redkokedaj je to umestnejše, nego baš slovenskemu abiturijentu, pripravljajočemu se za odhod na univerzo.

Stariši godejo staro pesem o »skrivni in najgorečnejši želji skromne slovenske matere«, da bi imela sina lemenatarja in duhovnika; sin pa ne ve, kakšnih pripomočkov mu daje na razpolago naš obč. drž. zakonik, da odolj tem željam in iz teh želj izvirajočemu krutemu pritisku na mlado in mehko dijaško dušo. Kdor je to izkusil, ne pozabi lahko in rad . . .

§ 139. o. d. z. pravi: Roditelji imajo sploh dolžnost, vzgajati svoje otroke, t. j.: skrbeti za njih življenje in zdravje, dati jim dostojen preživitev, razvijati njih telesne in dušne moči, in s podukom v verstvu in koristnih znanostih utemeljiti njih bodoče blagostanje.

§ 141. o. d. z. se glasi: Osobito je dolžnost očeta, da tako dolgo skrbi za preživitev otrok, dokler se ti ne morejo sami preživljati.

§ 143. istega zakona: Če je oče brez imetja, mora pred vsem mati za preživitev, in če oče umrje, sploh za vzgojo otrok skrbeti. Če pa tudi matere ni več, ali če je brez premoženja, zadene ta skrb očetove stariše, in za temi stariše z materine strani.

§ 144.: Stariši imajo pravico, sporazumno voditi dejanja svojih otrok; otroci so jim dolžni spoštovanje in pokorščino.

§ 145. določa starišem pravico strahovanja otrok »na ne pretiran in njih zdravju škodljiv način«.

§ 148.: Oče lahko vzgaja svojega nedospelega otroka za stan, ki ga smatra za njega primernim; ko pa je otrok dózorel (t. j. prekoračil 14. leto) in ako brezuspešno zahteva od očeta, da mu izbere drugačen, njegovim željam in veselju ter njegovim zmožnostim bolj primeren poklic, lahko prijavi otrok to prošnjo sodišču, katero potem odločuje uradoma, z ozirom na stan premoženja in ugovore očeta.

§ 149.: Vse, kar si otroci na katerikoli postavni način pridobe, je njih last; dokler pa so pod očetovsko oblastjo, pripada očetu uprava.

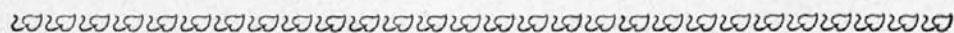
§ 151.: Kar si pridobi otrok, in če je prav še mladoleten, ki pa ni v vzreji pri stariših, s svojo pridnostjo, o tem in o stvareh, ki jih prejme otrok po doseženi dozorelosti v uporabo, lahko otrok prosto razpolaga.

§ 154.: Izdatki za vzgojo otrok ne dajo starišem nobene pravice do premoženja, ki si ga otroci pozneje pridobe. Če pa stariši ubožajo, so otroci dolžni, jih dostojno preživljati.

To so tedaj najvažnejše določbe, upravljajoč razmerje starišev do otrok in obratno. Bogve kaj ni v njih; vendar si marsikdo lahko precej pomaga, ako pozna vsaj te pravice.

Glede na § 141. opozarjam, da je dolžnost očeta, skrbeti tako dolgo za preživitev otrok, dokler se ti ne morejo sami preživiti. Torej ne le do izpolnjenega 24. leta otrokovega!

Samo ob sebi je pa umevno, da mora tisti, kdor hoče zakonitim potom izterjavati od starišev, da izpolnjujejo svoje dolžnosti napram svoji deci, tudi sam točno in vestno izpolnjevati svoje dolžnosti napram starišem. Sicer bi ne bil opravičen nastopati tako zoper svoje stariše. Pa bi mu tak nastop tudi malo koristil!

Listek.

† **Fran Podgornik.** Listi so nam javili pretečeni mesec tužno vest, da je zopet preminul eden najplemenitejših mož. Naši struji je bil ranjki Fran Podgornik zvest prijatelj, dober svetovalec, vzoren sobojevnik. Na Dunaju je bil on edina slovenska duša, s katero smo se mogli kaj posvetovati. Ko

smo ustanavljali »Omladino« se je radoval z nami in nam svetoval. »Veseli me« — nam je poročal — »da bo izhajal tak list, ki bi snoval in utrjeval bolj jednotno podstavo mišljenja in naziranja slovenskega inteligentnega naraščaja. ... »Omladini« želim dolgega in krasno razvijajočega se življenja; naj bi jo prijatelji omladine zares na potrebne strani podpirali!« Fran Podgornik nas je že tedaj prosil, da »naj bode naš list urejevan taktno in tako, da ga ne bodo mogli že naprej izpodkopavati. Kjer pa je stvar dobra se hudobij in zlobne kritike ni treba bati.« Tudi tedaj, ko so napadali v »Slov. Narodu« in »Soči« »Slovenijo« se je oglasil modri mož, nas vsodbujal in nam svetoval, rekoč: »Imeli boste velike težave; a dajte vse stvarno in mirno razpravljati. Treba se je opirati na to, da je še vedno neustrastno mislečih ljudi tudi na domačih tleh, da bodo prav sodili o dijaškem delovanju in postopanju, kolikor se dostaja posebno Vaše skupine.« — S Fran Podgornikom izgubi tudi naš list odličnega sodelavca. Obljubil nam je, da nam napiše marsikaj, a prezgodaj se je moral ločiti od nas! Naj mu je tuja zemlja lahka!

Mali jubilej. S to številko začenja »Omladina« drugo polletje. Nade nasprotnikov so se razpršile kot prazne pene — »Omladina« ni preminula, pač pa izvršuje vestno svojo nalogo: Biti duševno ognjišče slovenskega dijaštva, pa tudi studenec, iz katerega naj zajemajo z zadovoljstvom vsi po napredku hrepeneči Slovenci trdno prepričanje, da se je začelo z »Omladino« v narodno-socialnem življenju Slovencev nova — boljša generacija! — Dosedanje mesece je izhajala »Omladina« v povprečno 1500 izvodih. Z zadnjim izvodom te številke je natisnjena 10.700. »Omladina«. — Naročnikov-plačnikov ima »Omladina« izvendijaških okoli 250, dijaških 350. Naročnikov, ki še niso lista plačali, je še 500! »Omladini« je vzlic temu zagotovljen že sedaj v gmotnem oziru cel letnik, v duševnem oziru pa nam jamčijo mlade in čile sile, da se bo isti končal Slovincem v korist in ponos.

Akad. ferijalno društvo „Adrija“ je pretečeni mesec zopet priredilo dva javna shoda z dnevnim redom: »Slov. ljudsko šolstvo« in »Ljudska izobrazba«, in sicer 8. kimovca v Nabrežini, 18. v Kojskem. V Nabrežini je bilo navzočih nad 400 ljudi. Urednik »Rdečega Praporja« Kopač je pripeljal kakih 50 sodrugov seboj, ironizoval narodnovzbujevalno delo Adrijašev in njihovo agitacijo za slov. šolstvo, sam pa seve ni navedel druge boljše taktike. Po njegovem odhodu se je shod mirno završil.

„Gorotan“. Letošnje počitnice so prinesle Korošcem prepotrebno akad. ferijalno organizacijo. 27. vel. srpana se je osnoval »Gorotan« s programom: buditi narodno zavest in razširjati izobrazbo. Društvo šteje 13 rednih članov, 22 podpornikov, 1 ustanovnika. »Gorotan« more že danes kazati na lepe vspehe, ki jih je dosegel s priredbo zabav in predavanj. Klerikalci bi radi videli, da bi »Gorotan« delal za njihove namene. Gorotanci pa vejo dobro, da mora društvo kot akademično in izobraževalno stati izven političnih strank. Pri volitvah je klerikalni kandidat za predsedstvo žalostno propadel. Mladeniški shodi, osobito propali shod na Strmci nimajo

z »Gorotanom« nobene zveze. Posebne zasluge so si te počitnice stekli phil. U. Uršič in abit. Ravnik, ki sta delala v spodnji Rožni dolini, iur. Vidovic okrog Radiš, abit. Petrič v Prevaljah. »Gorotan« je tudi prevzel razpečavo narodnega kolka. Vse slovensko dijaštvo zasleduje Vaše delo z vso pozornostjo, »Gorotanci«, obeta Vam svojo pomoč in želi obilo vspeha. G.

Člane „Prosvete“ in druge akademike prosimo, da upošljejo društvu čimpreje možno zbrano gradivo krajepisnih imen in statistične podatke čitalnic in knjižnic. Tudi naj nemudoma dopošljejo denar za prodane kolke, ozir. vrnejo še neprodane, ker hoče »Prosveta« ob koncu počitnic skleniti račune pri »Družbi sv. Cirila in Metoda«.

Ob vstopu na vseučilišče. Vpisovanje gre na vseučiliščih v glavnem v sledečem toku: 1.) z indeksom, 2. nacionale, zrelostnim spričevalom se predstaviš na dekanatu, 2.) drugi dan ti vrnejo vlogo, ob enem dobiš provizorično vsprejemnico, 3.) na to greš v kvesturo, da tam vplačaš matrično takso in kolek, t. j. skupaj 10 K in kolegnino, 4.) ako prosiš za oproščenje kolegnine plačaš le 10 K, ob enem uročiš prošnjo na kvesturi, kjer ti na nacionalu potrde, da si prošnjo pri kvesturi oglašil in jo vrnejo, 5.) nato uložiš prošnjo na dekanatu. Kakšne priloge morajo biti pri prošnji, je objavljeno na črnih deskah. Tiskovine se vse dobe pri portirju. — Indeks se mora izpolniti s predavanji, ki jih hoče kdo poslušati. Jurist mora biti upisan najmanj 20 ur, da mu velja tečaj, filozof najmanj 10 ur.

Naša zbirališča. Na Dunaju se zbiramo v »Sloveniji«: VIII. Breitenfeldgasse 20, prva vrata na levo; v Pragi v »Iliriji«: II. Karl. namesti 27; v Gradcu si društvo šele ustanovljamo — zbirališče: »Zur Habsburg«, Naglergasse, vsak dan od 6.—8. ure zvečer.

V informacijo v gmotnih zadevah. Prevelikih nad na podpore v vseučiliščnih mestih si nihče delati ne sme, vendar naj se potrebni pošteno potrudijo. V sledečem naštejemo glavna podporna društva: 1. Dunaj: a) Podporno društvo za slov. visokošolce na Dunaju daje navadno po 10 K mesečno. Prošnje do 5. vsakega meseca pri društvu samem ali pri tajniku »Slovenije«, b) »Studentenheim«, kjer se dobi brezplačno stanovanje, relativno dobro hrano za 22 h opoldan. c) Gregorijevo društvo, ki daje mesečne podpore do 20 K. Pisarna v XIV. Kollingasse, policijska stražnica, d) vsaka fakulta ima svoje podporno društvo. Juristi dobe vsak drugi mesec po 15 znamk za obed v »Menzi«, filozofi na mesec 10, 15—20 znamk, e) Splošno podporno društvo, ki daje slušateljem od 3. tečaja nadalje navadno vsak drugi mesec 10 znamk, včasih enkrat v tečaju 20 K. To društvo posreduje tudi inštrukcije, izposoja knjige. Vsa ta društva imajo po univerzi informativne oglase, ki naj si jih vsak pazno prečita. Apelujemo na poštenost slov. dijakov, da ulagajo pri »Podpornem društvu za slov. visokošolce« le resnično potrebni dijaki prošnje. Kdor po nepotrebem prosi, temu ne bomo prizanesli. Omenimo še »Krankenverein« z upisnino 6 K za celo leto in enkratno vstopnino 2 K. Za slučaj bolezni naj se vsak dijak zavaruje z vstopom v to prekoristno društvo. Kranjcem in Goričanom

plačuje članarino dežela. 2. Praga: a) Podporno društvo za slov. visokošolce v Pragi, predsednik nadinžener Tomšič, tajnik slikar J. Germ, (Karl. namesti št. 10). Društvo daje znamke za menzo ali pa podpore po 10 K. Za prošnje ima društvo posebne formularje. Podpirajo se Slovenci, ki študirajo na čeških visokih šolah, b) Slovenci imamo kot slušatelji čeških visokih šol dostop do vseh podpornih društev čeških. Poblížja navodila glej »Almanach Slavie« str. 216—221 ali pri članih »Ilirije«. 3. Gradec: a) Podporno društvo za slov. visokošolce v Gradcu, predsednik: dr. Ipavic; b) podporna društva na univerzi in tehniki, slično kot na Dunaju!

Slušateljem veterinarske akademije na Dunaju. Predavanja v zimskem tečaju se začno 15. vinotoka. Zadnji vpisovalni dan je 14. vinotok. Plačati se mora 15 K vpisnine enkrat za vselej. Kolegnin in posebnih taks za kemične, fiziološke in druge vaje ni. Šola je v III. okraju: Linke Bahngasse št. 11.

Teorija in praksa. Kako skrbi vlada za slov. srednješolce? Kmalu po potresu bi se imelo zidati za II. državni gimnazij v Ljubljani novo poslopje. Stvar se je zavlačevala leto na leto, in po desetletnem premišljevanju se nahaja II. drž. gimnazij — v hiši g. Waldherr-ja! Prostori so taki, da se lahko mirno reče, da je v mnogem bila boljša stara podrtija na Vodnikovem trgu. Svoj čas so se Nemci pogajali z g. Waldherr-jem, da bi najeli njegovo hišo v šolske svrhe. Do pogodbe pa ni prišlo. Nemci so spoznali, da so prostori za njihove šole neprimerni. Sobe so temne, da včasih ni možno podučevati. Po njih pa iščeš zaman kake leščerbe, na plin ali elektriko se niti spominjati ne upamo. Prostori so mnogokje mokrotni. Danes, ko je vsak steber in vogal poln pozivov zdravstvene vsebine, biva 436 dijakov v prostoru, ki nasprotuje najprimitivnejšim higijenskim načelom. Največja soba v gimnaziju meri 192 m³. Po Erisman-u naj pride na vsakega učenca v šoli 6—7 m³ prostora in vsaj 1·25 m² površine na tleh. Na II. drž. gimnaziju je v sobi 192 m³ 75 učencev, torej za jednega komaj 2·5 m³. Mesto minimalno 93 m² imajo učenci na razpolago le 30 m²! Učenci sedijo stlačeni in morajo imeti pri pisanju levo roko pod mizo. Kakor povsod, je tudi tu za Nemce bolje skrbjeno. Letno poročilo 1903/4 I. drž. gimnazija v Ljubljani kaže, da je bilo tamkaj v I. razredu v nemškem oddelku 16, v II. razredu 19, v III. razredu 10, v IV. razredu 11, skupaj 56 Nemcev. Zanje je vzdrževanih četvero samostojnih razredov! Na II. drž. gimnazij se je vpisalo 150 učencev v prvi razred, pa se jih je všolalo v dva oddelka. Dež. šolski svet je izdal koristno naredbo, s katero zahteva na dijaških stanovanjih v spalnicah 15 m³ za osebo. A isti deželni šolski svet dopušča popisano sramotno razmerje. Kako se more od ljudi pričakovati, da radi izpolnijo predpis, ko je pred pragom za zdravje skrbne oblasti tak kup smeti? Zanimivo bo gledati zdaj, kako se bo »saniralo«. Mesto da bi že od nekdanj silno urgirali zidavo novega poslopja, za ta čas pa poiskali primernejših lokalov, bomo gledali listopada meseca prizor, kako se tira dečke, ki so se po težkih bojih odločili študirat, iz zavoda. Tira se jih ven v dobi, ko ni še mogoče najznamenitejšemu pedagogu spoznati, ali je dečko res neprimeren

za študij ali ni. — Navedenih pritožb, na katere naj bi se ozirali mero-dajni faktorji — predvsem pa naše časopisje in poslanci, nismo napisali v pretiranem optimizmu, da bodo takoj sledile reforme. Pri nas treba dolgo zabavljati, predno se poklicani gospodje zganejo. Opozorili pa smo na škandal zaradi tega, ker se ne moremo ubraniti bojazni, da ne bo to konstantno nasprotje med zdravstvenimi teorijami vlade in med prakso prešlo iz prevelike štedljivosti tudi na novi zavod, ki se ima zidati menda drugo leto.

Napredek. Naučno ministrstvo je izdalo pred kratkim inštrukcijo, v kateri se čita z ozirom na grške in latinske klasike naslednje: »Slovniško obdelovanje in končni smoter klasičnih študij na gimnaziji. Zloraba čitanja klasikov je, če se jih hoče uporabiti izključno ali v posebni meri za priučenje slovnških pravil, pridobitev ali razširjenje gramatičnega ali leksikalnega znanja. S tem se učencem le uničuje veselje do starih jezikov. Slovnica kot znanost ni predmet ne smoter gimnazije. Njegov smoter je namreč, da s tem, da uvedemo mladeniče v staroklasična dela, položimo temelj oni izobrazbi, ki se, kadar je popolna, imenuje klasična!«

Akademiki-Sokoli. Ko odhaja dijaštvo v vseučiliška mesta se nam zdi vredno opozoriti, da ima lepo priliko v čeških sokolskih društvih telovaditi in se učiti sokolstva. Slovenskega dijaka povsod radostno vsprejmo. V Pragi telovadijo Slovenci večinoma v sokolarni v II. Sokolska tř., na Dunaju v VII. Margaretenstr. 32, pa tudi v XVIII. in IX. okraju. Tudi v Gradcu je češki »Sokol«. Slovenski akademiki naj se mnogoštevilno poslužijo prilike, priti med češke Sokole. Zvečer se časa sploh lepše ne da uporabiti. Mnogokateri še iz srednje šole dobro telovadi, pa ravno, ko bi mu bilo še bolj treba, preneha. Večina pa se zadovolji, češ da smo le ravni! To je tista zadovoljnost, ki nam najbolj škoduje: »Ako v kateri stvari ni postopa k boljšemu, pa si povsem lahko mislimo, da težko, da bi provzročila njen zastanek dovršena popolnost, ampak neka človeška nečednost, ki je vsakemu napredku — tudi v javnem življenju — glavna ovira in zapreka, in ta nečednost se imenuje — zadovoljnost« (Tyrš).

„Danica“ je praznovala — pri zaprtih vratih. Lahko bi se bila upala zborovati javno, saj je poklicala na pomoč vse, kar ima količkaj veljave v klerikalni stranki. S tem, da je zborovala v senci Šusteršiča in Mahniča, je dokazala, da je podružnica in privesek klerikalne stranke. Mi smo o tem bili vedno prepričani, oni pa so se upali govoriti o neki »samostojnosti«. Neke naše somišljenike, ki jih je zanimalo poslušati na zborovanju, so odklonili. Navedel se je za to izgovor: »Ker se radikalci dne 26. marca, ko je bil pretep v »Narodnem domu«, niso topli z liberalci, ker je zadnja »Omladina« napadla »Danico« itd. Seveda kedar si medsebojno kadijo, je boljše, da noben kritik blizu ne pride. Govorili so o nesebičnem narodnem delu, par dni poprej pa si je dal »Daničar« za pot v bližnjo Škofjo Loko, kjer je donel njegov junaški tenor, izplačati 25 K, ki bi naj jih prejela »Družba sv. C. in M.«! — PS. Veselimo se že na psovanje, ki nas doleti pod plaščem imunite za to notico.

Carniolia je obhajala desetletnico. Pregledujoči skozi vso dobo obstanka tega društva njegovo »delovanje«, ne moremo, naj smo še toliki slovenski pesimisti, najti niti jednega razumnega čina, ki bi mogel biti Nemcem v korist, nam pa v škodo. Dokler se nemška dijaška društva pečajo le z organizovanim popivanjem in sablanjem, nam niso nevarna. Take vzgojevalnice nemškega razumništva slabé nasprotnika. Da Slovenci pohodov nemških buršev po Ljubljani z njihovimi neokusnimi kapami in odurnimi fiziognomijami ne trpe, je čisto naravno. Čudimo se le, da je mestni magistrat dovolil, da se pokažejo v Ljubljani na cesti o priliki, ki je bila občeznana. Ni bilo težko videti v naprej, da brez prask ne pojde. Zgodilo se sicer pravzaprav nič drugega ni, kot da se je izprašilo par izzivačev, kar presojamo mi mirno s stališča: Kdor išče, ta najde; — a Nemci z vlado vred se trudijo iz muhe narediti slona.

„Spor“ z **Bolgari na jugoslovanskem dijaškem kongresu**. Jugoslovani imamo posebno prakso v prirejanju konfliktov. Samo jednega tekmovalca v tem imamo ki nas vsekako presega. To je nemška in židovska žurnalistika. Ta pretirava še bolj. Tako je bilo na jugoslovanskem kongresu. Predsedstvo je prosilo bolgarskega poročevalca o narodnogospodarskih razmerah bolgarskih, da naj svoj referat skrajša, če mu je to mogoče. Ko je izjavil, da tega ne more storiti, se mu je seveda dovolilo, da ga čita v popolnem obsegu. Tega dovoljenja pa Bolgar ni razumel. Vsled tega čisto jezikovnega nespozumljenja so Bolgari zapustili kongres. Komaj se pa je zvedelo o malenkostnem vzroku, se je seveda zadeva takoj uredila in kongres v redu nadaljeval, nasprotnikom se je pa skvarilo veselje, ker so baš hoteli stvar v povečani izdaji razširiti.

Resne ničle. Savani se spomnijo vsake kvatre enkrat, da »udrihnejo« po narodnih radikalcih. V njihovih izjavah najdemo tudi stalno frazo: »Mi smo že zadnjič gospódkom — nam namreč — povedali, da jih ne smatramo resnim.« Nam bi se dejanski zdelo popolnoma brezplodno polemizovati z resnimi »Savani«. Le vsled kuriozitet navajamo odlomke njihovega zadnjega oklica: ... naše društvo se krepko razvija, dasi nismo popustili v nazorih, ki na njih temelji naše združenje. Tesno smo se oklenili svojega prapora ... Mi gremo po poti, ki smo si jo bili začrtali ... « Pojte, pojte! Kje je vaš razvoj? Kje utemeljeni nazori? Kje začrtane poti? Danes že vsak količkaj razborit človek na Slovenskem ve, kako se »vspodbuja med svobodomiselnimi dijaki narodna zavest in veselje do dela.« Tudi so galerije pri zadnjem deželnozborskem zasedanju govorile jasno, kakšni so oni v »Savi« izučeni »možje, ki naj ob svojem času stopijo v prve bojne vrste proti tujčevim in duhovskim nasilstvom!« Sicer so pa dejanski navadno ničle — resna »štafaža«.

Srednješolska priloga. Za prilogo, ki naj bi se polnila jedino s prispevki srednješolcev, ni doslej došlo toliko primerne gradiva, da bi jo mogli izdati s pričujočo številko »Omladine«. Srednješolke in srednješolci, ki reflektujejo na to, da njihovi proizvodi izidejo event. v listopadovi prilogi, naj jih upošljejo do 15. vinotoka na uredništvo. Pesmi in leposlovje so glavna vsebina priloge!

Kranjski deželni zbor. Nenaravno razmerje v deželni zbornici traja dalje. V principu najreakcionarnejši klerikalni element si hoče delati kapital z najmodernejšim taktičnim orožjem. Principielni naprednjaki izgledajo nazadnjaki. V javnosti jahajo klerikalci, v zbornici Nemci. Mi se celi komediji smejemo, ker bi nam prav nič ne pomagalo repenčenje. Odločno pa povemo, da nimamo prav nikakega povoda hvaliti vsled lenobe zavožene liberalne politike, a izjavljamo tudi, da nam klerikalci ne imponujejo že radi tega ne, ker jih vodi dr. Šusteršič. Mi temu politiku ne zaupamo niti slovenskega knofa, ker smo trdno prepričani, da mu ni nobena stvar sveta in ker vemo, da bi ta mož rad cel svet vodil za nos! Sicer počakajmo še malo. Čas bo prav gotovo ozdravil tudi krizo v deželnem zboru.

Pozor! Slovenci naj pridno obiskujejo trgovino »odločno narodnega trgovca« Iglīča na Mestnem trgu št. 10 v Ljubljani. Odkar nam je ta solidna in nečifutska tvrdka zagrozila v »Slov. Narodu« s tožbo, smo se odločili v to, da bomo v bodoče tiskali tudi naš list pri njej, seosebno ker je priporočil tudi »Jež« g. Iglīča kot velicega strokovnjaka v tiskarskih zadevah. Ker je Iglīč jako postrežljiv bo gotovo vsakomur, kdor obiše njegovo trgovino razložil, kaj se pravi biti »odločno naroden trgovec«. Mi smo šele v Iglīčevi šoli izvedeli, da smo imeli v tem oziru absurdne pojme. Srečne se štejemo, da vemo sedaj, da je odločno narodni trgovec oni, ki je mnenja, da »se ne pride s kranjsko špraho niti do Šiške, kvečjemu do barja, oni, ki izjavlja delavcu, da ga ne sprejme v službo, ker je pri narodnem društvu, ki preti da bo podpiral kazino, ki dopisuje z ljubljanskimi slovenskimi tvrdkami nemško itd. itd. Svetujemo, da se obrnete, bralci, naravnost do »odločno narodnega trgovca« Iglīča in on Vam bo marsikaj povedal, morda tudi še kaj o »turnerskih« hlačicah. Da da »odločnosti« nam je treba!

Popravek. V zadnji številki v listku in sicer članku: Ljubljana in dijaška prenočišča čitaj mesto: Russkij kružok — Planinski kružok!

~~~~~

Naročnikom!

Prosimo, da obnove pol-letni naročniki naročnino, ker jim je ista potekla s to številko. Tudi pozivljamo vse one, ki niso „Omladine“ niti vrnili niti plačali, da store to v kratkem. Prihodnjič namreč bomo brezobzirno ustavili list vsakomur, kdor ga ni plačal. S tem, da pošljete malo naročnino 4 K, ste storili svojo dolžnost, s tem pa ste izvršili tudi rodoljubno delo, ker ste ob jednom podprli prepotrebno dijaško podjetje!